

Riktlinjer för länsstyrelsernas hantering av data rörande känsliga artuppgifter

Innehåll

1. Bakgrund.....	2
2. Syfte	2
3. Definitioner	3
4. Lagring och tillgänglighet av artuppgifter.....	3
5. Former av skydd för känsliga artuppgifter.....	4
5.1. Skyddsklassning.....	4
5.2. Sekretess.....	5
5.3 Förbehåll	6
5.4 Partsinsyn	6
6. Rutiner.....	8
6.1. När Länsstyrelsen på eget initiativ vill presentera känsliga artuppgifter	8
6.2. När någon begär att få ut artuppgifter från Länsstyrelsen.....	8
6.3 Hantering av handlingar som delvis omfattas av sekretess	10
6.4 Överföring av sekretess.....	11
6.5 Hantering av undantag	11
7. Organisation och ansvar.....	11
7.1. Sekretess, allmänt.....	12
7.2. Behörigheter.....	12
8. Mer information	13
9. Om riktlinjerna.....	14
10. Bilagor.....	14

1. Bakgrund

De flesta uppgifter om var arter förekommer är offentliga, och lämnas ut av myndigheter vid förfrågan. Många artuppgifter är också direkt tillgängliga för allmänheten i huvudsak genom Artportalen (www.artportalen.se). Genom att göra artuppgifter tillgängliga för allmänheten via internet främjas intresset för fauna och flora, och förståelsen för naturvård. Vissa arter hotas dock av störning, insamling eller t.o.m. förföljelse. ArtDatabanken har därför tagit fram en nationell så kallad skyddsklassning. Denna innebär att arter delas in i olika klasser utifrån behovet att dölja eller diffusera deras förekomster (ArtDatabanken 2010).

Fynduppgifter för skyddsklassade arter kan omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), nedan kallad OSL. Utöver de uppgifter som omfattas av sekretess finns det ytterligare artuppgifter, till exempel skyddsklassade arter, som bedöms känsliga och som Länsstyrelsen inte bör offentliggöra på eget initiativ.

Gemensamma riktlinjer för hur länsstyrelserna ska lämna ut eller offentliggöra artuppgifter kan vara aktuell vid:

- Arbete med miljökonsekvensbeskrivningar
- Extern spridning av inkomna handlingar
- Guidning och rådgivning
- Samarbete med kommuner och andra externa myndigheter
- Framtagande av länsstyrelsens egna beslut och publikationer
- Begäran att få ut handlingar, exempelvis från privatpersoner, fotografer, sakägare och parter

2. Syfte

Länsstyrelsen ska ha rutiner för hur artuppgifter ska hanteras och presenteras samt med vilken noggrannhet de geografiska förekomsterna ska visas. Riktlinjerna syftar till att klargöra:

1. Vilka artuppgifter som kan omfattas av sekretess (får endast i undantagsfall spridas).
2. Länsstyrelsens rutiner vid lagring och spridning av känsliga (skyddsklassade och sekretessklassade) artuppgifter.
3. Ansvar för och behörighet till sekretess- och skyddsklassade artuppgifter.

3. Definitioner

I dessa riktlinjer används ibland begreppet *känsliga artuppgifter*. Med detta avses skyddsklassade uppgifter och/eller uppgifter som omfattas av sekretess. Med *uppgifter som omfattas av sekretess* menas sekretessreglerade eller sekretessbelagda uppgifter (se definitioner nedan). I övrigt används följande begrepp enligt definitionerna i 3 kap 1§ OSL: *Sekretess*: Ett förbud att röja en uppgift, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt.

Sekretessreglerad uppgift: En uppgift för vilken det finns en bestämmelse om sekretess.

Sekretessbelagd uppgift: En sekretessreglerad uppgift för vilken sekretess gäller i ett enskilt fall.

4. Lagring och tillgänglighet av artuppgifter

Artportalen (www.artportalen.se) är ett webbaserat rapport- och datalagringssystem för artuppgifter och det förvaltas av ArtDatabanken på uppdrag av Naturvårdsverket. Alla som vill kan rapportera artobservationer till Artportalen. När en artobservation rapporteras till Artportalen blir den synlig för alla, såvida det inte är en art som bedömts vara skyddsklassad (se 5.1 Skyddsklassning). Artportalen utgör också länsstyrelsernas centrala lagringsplats för uppgifter om artförekomster, med undantag för vissa typer av miljöövervakningsdata samt till exempel rovdjurs- och älgobservationer. Såvida det inte finns någon annan nationell datavärd där data ska lagras, ska artuppgifter vid undersökningar som länsstyrelsen utför eller beställer alltid rapporteras till Artportalen. Inrapportering ska göras via en behörighetsroll som är kopplad till Länsstyrelsen. På detta sätt framgår rapportörens namn och posterna kommer att ägas av Länsstyrelsen. Fynddata från utomstående inventerare/konsulter rapporteras lämpligen via en ifylld excel-mall från en behörighetsroll som är kopplad till Länsstyrelsen. Namn på observatören noteras vid sådan rapportering som medobservatör i excel-mallen.

Artuppgifter finns i dagsläget tillgängligt på följande sätt:

1. Direkt via www.artportalen.se eller andra databaser för artförekomster.
2. Via ArcGIS-tillägget ”Artportalskopplingen”. Genom detta tillägg i GIS-programmet ArcGIS kopplar man upp sig direkt mot ArtDatabankens observationswebbtjänst som innehåller all information från Artportalen och ArtDatabankens fynddatabas. Även andra databaser som läggs in i observationswebbtjänsten kommer att bli tillgängliga via

Artportalskopplingen. Artportalskopplingen finns även i länsstyrelsernas interna och externa webbGIS.

5. Former av skydd för känsliga artuppgifter

5.1. Skyddsklassning

Grundtanken är att så mycket som möjligt av fynduppgifter ska kunna visas helt fritt, men fynduppgifter för ett mindre antal arter där det finns en uttalad hotbild bör inte visas öppet annat än i diffuserad form. ArtDatabanken och dess expertkommittéer har därför tagit fram en förteckning över dessa känsliga s.k. skyddsklassade arter. För de skyddsklassade arterna finns angivet vilken hotbild som finns mot dem, och med vilken geografisk precision artförekomsterna ska visas i Artportalen (s.k. diffusering).

Diffuseringen innebär att hela Sverige har delats in i rutnät med olika rutstorlekar (1 × 1 km, 5 × 5 km, 25 × 25 km och 50 × 50 km). Observationer av en skyddsklassad art anges enligt en femgradig skala:

- skyddsklass 1: innebär helt öppen visning,
- klass 2: innebär en diffuseringsgrad på 1 × 1 km,
- klass 3: 5 × 5 km,
- klass 4: 25 × 25 km och
- skyddsklass 5: 50 × 50 km.

Arterna som har tilldelats skyddsklass 2–5 är sådana där öppen visning av exakta fyndplatser bedöms hota arten genom jakt/förföljelse, insamling eller störning/slitage. Det rör sig huvudsakligen om rödlistade arter, men även om andra störningskänsliga arter som hotas om dess förekomster blir offentliga.

För vissa arter är diffuseringsgraden endast 1 km (t.ex. brun kärrhök), medan de mest känsliga arterna har en diffuseringsgrad på 50 km (t.ex. varg). För personer som inte har särskild behörighet att se arter i skyddsklass 2–5 innebär det att förekomsten inte anges mer noggrant än i en ruta med den storlek som diffuseringsgraden anger. För berguv anges till exempel i vilken 25 × 25 km ruta som arten häckar.

Listan på skyddsklassade arter uppdateras löpande av ArtDatabanken. Det är därför viktigt att man som behörig att se arter i klass 2–5 har tillgång till den senaste versionen:

<http://www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/artdatabanken/arter/artobservationer/sekretess-och-skyddsklassning/>

Vid behov kan listan på skyddsklassade arter kompletteras med en regional lista för länet.

Om man som handläggare på länsstyrelsen behöver tillgång till artuppgifter i sitt arbete kan man även få tillgång till information om arter i klass 2–5. Dessa s.k. behörigheter delas ut av en artdataansvarig som ska finnas på varje länsstyrelse (se vidare nedan under 6.2, Behörigheter). På webbplatsen för samverkan om artdata, www.artkoll.se, finns mer information om behörigheterna.

Detaljerade fynduppgifter för skyddsklassade arter bör lämnas ut restriktivt och alltid med någon form av överenskommelse om att uppgifterna inte ska offentliggöras eller spridas vidare. Se vidare under rubriken Rutiner nedan.

5.2. Sekretess

Skyddsklassning handlar främst om rutiner för hur man presenterar artuppgifter och hur utlämnande av dessa uppgifter bör hanteras. Skyddsklassningen grundas inte på OSL och motiven bakom skyddsklassningen uppfyller således inte alltid kraven för att omfattas av sekretess enligt 20 kap 1§ OSL.

Sekretess innebär att uppgiften kan skyddas med stöd av Offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Huvudregeln i lagen är att alla uppgifter är offentliga, men att de kan omfattas av sekretess om särskilda skäl kan redovisas (se nedan i kapitel 6.2). Om en artuppgift omfattas av sekretess prövas alltid från fall till fall, men måste bygga på att arten är i behov av skydd, att det finns ett intresse av att bevara arten i ett livskraftigt bestånd samt att detta motverkas om uppgiften sprids. Det är i huvudsak de skyddsklassade arterna som förväntas bli föremål för sekretess, i synnerhet arterna i skyddsklass 4–5 där fynddata i de flesta fall bör uppfylla villkoren för att sekretessbeläggas (se dock kapitel 5.4 om partsinsyn). I bilaga 1 anges de arter för vilka uppgifter skulle kunna omfattas av sekretess (aktuell mars 2014, för aktuella uppgifter se ArtDatabankens webbplats med information om skyddsklassade arter). Fågelobservationer omfattas endast av sekretess om de indikerar häckning eller spelplatser eftersom hotbilden oftast är förknippad med dessa aktiviteter. Man bör dock tänka på att upprepade observationer under eller nära häckningstid kan indikera revir eller boplats och man bör då överväga att belägga allt förekomstdata med sekretess i just det området.

Uppgifter som omfattas av sekretess får inte röjas vare sig genom att allmän handling lämnas ut eller genom att de förs vidare muntligen eller på annat sätt. Denna tystnadsplikt gäller alla, oavsett hur de fått del av uppgifterna. För anställda gäller det även efter det att anställningen upphört. Ett undantag från tystnadsplikten är den grundlagsskyddade

meddelarfriheten, rätten för offentligt anställda att lämna ut uppgifter (dock inte handlingar), till media för publicering.

5.3 Förbehåll

När en uppgift som omfattas av sekretess ska lämnas ut får man göra ett s.k. förbehåll (10 kap. 4 § och 14 § OSL). Ett förbehåll inskränker mottagarens rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja uppgiften. Man kan dock inte förbjuda att uppgifterna används i ärendet eller målet (se vidare 5.4 Partsinsyn). Förbehållet innebär alltså att mottagaren av uppgifterna inte får använda dem fritt och att tystnadsplikt råder. Om den som ett förbehåll riktas mot inte följer detta kan ansvar för brott mot tystnadsplikt (20 kap. 3 § brottsbalken) komma i fråga.

Ett beslut med förbehåll måste ställas till en eller flera personer. Det går således inte att ge ett generellt förbehåll till ett bolag eller liknande utan att ange till vem eller vilka det riktar sig till.

Det är viktigt att innehållet i förbehållet är preciserat så att det är tydligt för mottagaren hur uppgifterna ska hanteras. Förbehållet meddelas som ett beslut och ska inte formuleras som en ansvarsförbindelse. I Bilaga 3 finns exempel på hur ett förbehåll kan formuleras.

5.4 Partsinsyn

Den som är part i ett mål eller ett ärende har större rätt att få ut uppgifter som omfattas av sekretess än andra och detta kallas för partsinsyn (10 kap 3§ OSL samt 16§ Förvaltningslagen 1986:223). En part kan därför få ta del av handlingar och material i ett ärende även om det omfattas av sekretess. Parten kan inte kräva att få del av de sekretessreglerade uppgifterna i handlingarna. Myndigheten är dock skyldig att lämna upplysningar om vad materialet innehåller, så att parten kan ta tillvara sin rätt i ärendet. Uppgifter som omfattas av sekretess får inte lämnas ut till parten om det är av synnerlig vikt att uppgiften inte röjs, d.v.s. om det finns risk för att det intresse som sekretessen skyddar kan skadas. Om sekretessklassade uppgifter lämnas ut till part ska det göras med förbehåll som inskränker mottagarens rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja uppgiften (10 kap 4 § OSL). Förbehållet får dock inte innebära förbud mot att utnyttja uppgiften i ärendet eller mot att muntligt upplysa part, ställföreträdare, ombud eller biträde.

För att partens rätt till insyn i ärendet ska gälla ska det handla om uppgifter i målet. Allmän bakgrundsinformation som inte har särskild relevans i målet omfattas däremot inte. Som part räknas sökande, klagande eller annan part (=part med ställning som är jämförbar med sökande eller klagande).

Faktaruta: Lagstiftning om sekretess för artuppgifter**Offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400)**

20 kap. 1 § Sekretess gäller för uppgift om en djur- eller växtart som är i behov av skydd och som det finns ett intresse av att bevara i ett livskraftigt bestånd, om det kan antas att ett sådant bevarande av arten inom landet eller del av landet motverkas om uppgiften röjs.

10 kap 2 § Sekretess hindrar inte att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet.

10 kap 3 § Sekretess hindrar inte att en enskild eller en myndighet som är part i ett mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet och som på grund av sin partsställning har rätt till insyn i handläggningen, tar del av en handling eller annat material i målet eller ärendet. En sådan handling eller ett sådant material får dock inte lämnas ut till parten i den utsträckning det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådana fall ska myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller i den utsträckning det behövs för att parten ska kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda.

10 kap 4 § När en myndighet enligt 3 § lämnar en sekretessbelagd uppgift till en enskild part, en ställföreträdare, ett ombud eller ett biträde får myndigheten göra ett förbehåll som inskränker mottagarens rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja uppgiften. Förbehållet får inte innebära förbud mot att utnyttja uppgiften i målet eller ärendet eller mot att lämna muntlig upplysning till part, ställföreträdare, ombud eller biträde.

10 kap 14 § Om en myndighet finner att sådan risk för skada, men eller annan olägenhet som enligt en bestämmelse om sekretess hindrar att en uppgift lämnas till en enskild kan undanröjas genom ett förbehåll som inskränker den enskildes rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja den, ska myndigheten göra ett sådant förbehåll när uppgiften lämnas till den enskilde.

Att den tystnadsplikt som uppkommer genom ett sådant förbehåll som anges i första stycket inskränker den rätt att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen följer av 13 kap. 5 § andra stycket.

10 kap 27 § Utöver vad som följer av 2, 3, 5 och 15–26 §§ får en sekretessbelagd uppgift lämnas till en myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Första stycket gäller inte i fråga om sekretess enligt 24 kap. 8 §, 25 kap. 1–8 §§, 26 kap. 1–6 §§, 29 kap. 1 och 2 §§, 31 kap. 1 § första stycket, 2 och 12 §§, 33 kap. 2 §, 36 kap. 3 § samt 40 kap. 2 och 5 §§.

Första stycket gäller inte heller om utlämnandet strider mot lag eller förordning eller föreskrift som har meddelats med stöd av personuppgiftslagen (1998:204).

I förarbetena (Regeringens proposition 2011/12:158 Sekretessen för djur- och växtarter) står bland annat att sekretess bör gälla för:

- vissa uppgifter avseende en art vars återväxt inom en nära framtid kan upphöra om arten inte skyddas,
- en art vars fortbestånd inte är säkerställt på längre sikt utan är på tillbakagång i fråga om antal eller geografisk utbredning och därför behöver skyddas,
- uppgifter om arter som är på väg att återhämta sig eller har återhämtat sig efter en nedgång men vars status kan försämrats om en uppgift lämnas ut,
- arter som inte är på tillbakagång men som förekommer i få exemplar eller av annat skäl är störningskänsliga.

I förarbetena betonas också vikten av att inte knyta sekretessbedömningen till rödlistans uppgifter om hotade arter.

6. Rutiner

6.1. När Länsstyrelsen på eget initiativ vill presentera känsliga artuppgifter

Länsstyrelsen ska inte lämna ut exakta uppgifter för arter som omfattas av sekretess eller skyddsklassning utan föregående diskussion med artdataansvarig på respektive länsstyrelse (se nedan i kap. 6.2). För fåglar är det endast uppgifter som på något sätt kan indikera häckning som omfattas. Dock bör man tänka på att upprepade observationer i närheten av häckningstid kan indikera revir eller boplats. Man bör då överväga att belägga förekomstdata med sekretess i just det området. Länsstyrelsen ska alltid använda den diffuseringsgrad som anges i ArtDatabankens skyddsklassning om inget annat beslutats.

Det innebär att uppgifter om t.ex. häckning av brun kärrhök (skyddsklassad med diffuseringsgrad 1×1 km) kan redovisas genom att ett rutnät med 1×1 km stora rutor används och de rutor där häckning förekommer markeras. Det är mycket viktigt att diffuseringen inte sker genom att en cirkel ritas med 1 km radie från boplatsen, eftersom det då är lätt att inse var boplatsen finns. Utgå från något av de geografiska rutnät som finns.

När artdata presenteras i diffuserad form är det viktigt att kontrollera att uppgifterna verkligen är diffuserade. Om det gäller arter som är knutna till en viss biotop, t.ex. spetsköldbladfoting i skyddsklass 3, kan diffuseringsgraden slumpa sig så att det är lätt att räkna ut i vilket vatten den förekommer.

6.2. När någon begär att få ut artuppgifter från Länsstyrelsen

Vid begäran om att få ut uppgifter om artförekomster från Länsstyrelsen görs följande bedömning (se även bilaga 7):

1. Omfattas skyddsklassade arter?
2. Om ja, ta ställning till om dessa uppgifter omfattas av sekretess i den aktuella situationen.
3. Om ja även här, ta ställning till om uppgiften kan lämnas ut med förbehåll.

Då enskild (inkluderar även organisationer och företag) begär att få ut eller offentliggöra artuppgifter som inte är sekretessreglerade kan uppgifterna lämnas ut tillsammans med information om regler i artskyddsförordningen och allemansrätten (se bilaga 2). Som alltid när det gäller utlämnande av allmän handling ska uppgifterna lämnas ut genast eller snarast möjligt (skyndsamhetskravet 2 kap 12§ Tryckfrihetsförordningen 1949:105, TF). Det

innebär i de flesta fall att handlingen ska lämnas ut omedelbart eller åtminstone samma dag.

Om skyddsklassade fynduppgifter inte bedöms omfattas av sekretess, t.ex. skyddsklassade arter som inte är rödlistade, personligt dolda poster i Artportalen samt övriga poster från Obsdatabasen, bör även dessa vid utlämning omfattas av överenskommelser eller dylikt för att förhindra vidare spridning. Dessa överenskommelser saknar lagstöd, men är ändå viktiga för att upplysa om att data är känsligt. Om t.ex. personligt dolda uppgifter förbehållslöst lämnas ut från Länsstyrelsen kommer detta på sikt inverka negativt på framtida rapportering i Artportalen, samtidigt som det kommer sänka förtroendet för både Länsstyrelsen och ArtDatabanken. Se bilaga 6 för exempel på hur en överenskommelse kan formuleras.

När någon begär att få ut artuppgifter som omfattas av sekretess öppnas ett ärende i grupp 511, rubriken ska innehålla orden ”begäran” och ”artdata”. Uppgifter som omfattas av sekretess kan lämnas ut under vissa förutsättningar, men om dessa inte uppfylls ska begäran avslås.

Sekretessbelagda uppgifter kan endast lämnas ut om något av följande krav enligt offentlighets- och sekretesslagen (OSL) uppfylls:

Till enskild:

- om det krävs för att Länsstyrelsen ska kunna fullgöra sin verksamhet (10 kap 2§ OSL).
- om risken för skada kan undanröjas genom förbehåll om hur uppgifterna får användas och spridas (10 kap 14§ OSL).
- om denne på grund av partsställning har rätt till insyn i handlingarna (10 kap 3§ OSL)

Till annan myndighet:

- om det krävs för att Länsstyrelsen ska kunna fullgöra sin verksamhet (10 kap 2§ OSL).
- om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda (10 kap 27§ OSL).

När ett utlämnande inte kan ske på grund av sekretess är det gängse förfarandet att muntligen meddela detta och ett skriftligt beslut behövs inte om mottagaren inte vill ha det. Den som begärt ut uppgifterna måste dock informeras om rätten att begära ett skriftligt

avslagsbeslut finns. Om ett skriftligt beslut begärs skrivs ett sådant och besvärshänvisning bifogas. Om skriftligt beslut inte begärs görs en tjänsteanteckning.

Ärendet ska om begäran avslås avslutas med beslut (om det begärs) (bilaga 5) alternativt tjänsteanteckning, eller bifallas med förbehåll enligt 10 kap. 14 § OSL (se bilaga 3). Om uppgifter som omfattas av sekretess lämnas till annan myndighet, ska mottagaren tydligt upplysas om att uppgifterna kan omfattas av sekretess även hos dem (bilaga 4). Om uppgifterna lämnas till någon med partsställning (10 kap 4§ OSL) kan man göra ett förbehåll som inskränker mottagarens rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja uppgiften. Förbehåll för part får dock inte innebära förbud mot att utnyttja uppgiften i ärendet eller mot att muntligt upplysa part, ställföreträdare, ombud eller biträde.

Vid utlämnande av uppgifter som omfattas av sekretess bör detta märkas med ”sekretessmarkering” samt vilken sekretessbestämmelse som tillämpats (20 kap. 1 § OSL), datum och myndighet (Länsstyrelsen). Om uppgifterna ska lämnas ut till ett företag adresseras beslutet/förbehållet lämpligen till den/de personer på företaget som ska använda informationen.

Beroende på hur känslig den sekretessbelagda informationen är levereras uppgifterna som rekommenderat brev, hämtas på Länsstyrelsen eller skickas på lämpligt sätt. Filer på CD eller liknande kan med fördel krypteras och lösenordet meddelas då separat. Sekretessbelagd information ska aldrig skickas okrypterat med e-post.

Arbetsgången vid begäran om artuppgifter visas schematiskt i bilaga 7

6.3 Hantering av handlingar som delvis omfattas av sekretess

En del av de handlingar som inkommer till Länsstyrelsen kan innehålla delar som kan omfattas av sekretess även om det inte framgår av handlingen. Detta är särskilt vanligt i miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) och liknande dokument. Dessa handlingar kan begäras ut och då ska normalt inte de uppgifter som omfattas av sekretess ingå. Länsstyrelsen är alltid skyldig att lämna ut de delar av handlingarna som inte omfattas av sekretess (TF 2 kap. 12 §).

Vid utlämnande av sådana handlingar är det viktigt att man inte bara stryker artnamnet utan att man också tar bort alla uppgifter som kan leda till att man förstår var den känsliga arten finns. Det kan vara svårt och tidskrävande och därför att det bra att be att känsliga uppgifter läggs i en särskild bilaga när man på förhand vet att de kommer att skickas in till Länsstyrelsen (t.ex. MKB för vindkraft).

Om handlingar som delvis omfattas av sekretess i sin helhet lämnas till en annan myndighet (t.ex. en kommun) bör de delar som Länsstyrelsen anser omfattas av sekretess sekretessmarkeras.

Länsstyrelsen upprättar även dokument där artuppgifter ingår som en liten del, t.ex. reservatsbeslut, skyltar, broschyrer, miljötillståndsrapporter m.m. Om artuppgifter presenteras i högre upplösning än vad skyddsklassningen medger ska samråd med artdataansvarig ske innan dokumentet fastställs.

6.4 Överföring av sekretess

Om en myndighet får sekretessklassade uppgifter från en annan myndighet är grundprincipen att sekretessen inte följer med till den mottagande myndigheten. Sekretessen följer med till den andra myndigheten om (7 kap. 2§ OSL):

1. sekretessbestämmelsen (20 kap 1§ OSL) är direkt tillämplig hos den mottagande myndigheten (primär sekretess), eller
2. om sekretessen följer av en särskild bestämmelse om överföring av sekretess (sekundär sekretess).

Det är alltså oftast upp till den mottagande myndigheten att bedöma om det råder sekretess enligt 20 kap 1§ OSL eller inte. Länsstyrelsen kan dock upplysa om att myndigheten ska göra denna bedömning.

6.5 Hantering av undantag

Artuppgifter som normalt är skyddsklassade kan i speciella fall vara lämpliga att offentliggöra t.ex. om hotbild saknas och om bevarandet av arten bedöms underlättas av att förekomsten blir känd. En artförekomst som blivit offentlig är i princip omöjlig att återkalla och man bör därför vara mycket återhållsam med att släppa sådan information.

7. Organisation och ansvar

Länsstyrelsen måste ha en säker och ansvarsfull hantering av känsliga artuppgifter samtidigt som offentlighet och rättsäkerhet inte ska begränsas. För att uppnå detta gäller följande:

7.1. Sekretess, allmänt

En sekretessmarkering, som har sin grund i 2 kap 16§ TF samt 5 kap 5§ OSL, ska bara göras i undantagsfall, d.v.s. när man kan anta att en uppgift inte kan lämnas ut på grund av sekretess enligt 20 kap 1§ OSL. Sekretessmarkeringen är inte bindande utan ska ses som en varningssignal till de personer som hanterar handlingen.

- Upprättade handlingar som omfattas av sekretess ska alltid diarieföras! Ansvarig handläggare markerar detta med ”sekretessmarkering” alt. ”hemlig”, vilken sekretessbestämmelse som tillämpats (20 kap. 1 § OSL), datum och myndighet (Länsstyrelsen). I Platina och Miljöreda finns en särskild ruta för detta.
- Inkomna handlingar som innehåller uppgifter som kan behöva omfattas av sekretess markeras så fort som möjligt av ansvarig handläggare med ”sekretessmarkering” alt. ”hemlig”, vilken sekretessbestämmelse som tillämpats (20 kap. 1 § OSL), datum och myndighet (Länsstyrelsen). Om det är en pappershandling görs anteckningen direkt på handlingen. Om den är elektronisk förs anteckningen in i handlingen och sekretessmarkeras i Platina. I ett elektroniskt dokument skrivs sekretessmarkeringen lämpligen in i sidhuvud eller sidfot så att det syns i hela dokumentet.
- Artuppgifter som omfattas av sekretess ska märkas och lagras på ett sätt som gör det tydligt att en sekretessprövning ska göras innan man tar ställning till om de kan lämnas ut. Det innebär i första hand att uppgifterna lagras skyddat i Artportalen. Om exakta koordinater ändå behöver hanteras ska de lagras på skyddad plats, t.ex. i mappar med begränsad behörighet (artdataansvarig avgör vem som har behörighet), alternativt på egen hårddisk.
- Ärenden eller dokument som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess ska inte heller lagras i den öppna lagringsstrukturen utan lagras på skyddad plats. Detta kan t.ex. gälla miljökonsekvensbeskrivningar i vindkraftsärenden.
- När känsliga artuppgifter hanteras i ett ärende bör man, om möjligt, undvika att specificera vilken art det rör sig om. I stället bör man använda begrepp som *störningskänslig fauna*, *hotad art* eller *hänsynskrävande art*.

7.2. Behörigheter

- På varje länsstyrelse ska det finnas en artdataansvarig som följer kunskapsläget, och bidrar till att underlätta en effektiv och säker artdatahantering.
- Artdataansvarig har genom UserAdmin register över vilka som har full respektive utökad behörighet till skyddsklassade data.
- Artdataansvarig registrerar undantag från skyddsklassning, exempelvis visningslokaler.
- Utlämnande av artuppgifter ska alltid ske genom artdataansvarig eller med dennes medgivande, om det inte är tydligt att känsliga artuppgifter ej berörs. Det betyder att

inga skyddsklassade arter från bilaga 1 ingår med högre geografisk noggrannhet än vad skyddsklassningen medger. Detta gäller all information som Länsstyrelsen sprider, inklusive egna publikationer, underlag till samråd eller vid guidningar.

- Alla handläggare som i sitt arbete löpande handlägger ärenden som direkt kan påverka de skyddsklassade arternas livsmiljöer bör som lägst ha behörighet för skyddsklasserna 1–3.
- För skyddsklass 4–5 råder begränsad behörighet och artdataansvarig bedömer i samråd med chef vilka som ser vad. I vissa län finns diffuseringsskikt för arter i dessa skyddsklasser som alla har tillgång till.
- Alla handläggare som berörs av artuppgifter ska ha kunskap om vad offentlighets- och sekretesslagen innebär vad gäller artskydd. De som har full behörighet ska dessutom ha särskild kunskap och bör ha genomgått särskild utbildning om skyddsklassning och sekretess.

8. Mer information

ArtDatabanken 2010. Dokument om rutiner för länsstyrelsens hantering av fynddata i Artportalen: <http://www.slu.se/Global/externwebben/centrumbildningar-projekt/artdatabanken/Dokument/Arter/Istinfo.pdf>

ArtDatabanken. Skyddsklassade arter: <http://www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/artdatabanken/arter/artobservationer/sekretess-och-skyddsklassning/>

Hed, Irja. 2009. SEKRETESS! Handbok om offentlighets- och sekretesslagstiftningen. 16:e upplagan. Jure Förlag AB.

Offentlighets- och sekretesslag (2009:400).

<http://www.notisum.se/pub/Doc.aspx?url=/rnp/sls/lag/20090400.htm>

Offentlighets- och sekretesslagen. En kommentar. Pärm 1. Lernberg, E., Geijer, U. & Tansjö, A. 2009. Norstedts gula bibliotek.

Offentlighetsprincipen och sekretess. Information om lagstiftningen. Regeringskansliet 2013. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/20/80/71/f108795f.pdf>

Projektwebben samverkan om artdata: <http://www.artkoll.se>

Regeringens proposition 2011/12:158 Sekretessen för djur- och växtarter. 7 juni 2012. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/19/50/00/0844cb25.pdf>

9. Om riktlinjerna

Dessa riktlinjer är en reviderad, utökad och uppdaterad version av ”Vägledning för länsstyrelsernas sekretesshantering av artdata” som togs fram 2009–2010. Helena Lager, Länsstyrelsen i Kalmar län, har ansvarat för revideringen, men Helena Rygne, Länsstyrelsen i Örebro län och Viveka Strand, Länsstyrelsen i Hallands län har också bidragit i stor omfattning. Under hösten 2013 skickades riktlinjerna på remiss till samtliga länsstyrelser, ArtDatabanken, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket samt Havs- och Vattenmyndigheten. Riktlinjerna har granskats juridiskt av jurister vid flera länsstyrelser (Kalmar, Halland, Jönköping, Stockholm, Örebro, Västernorrland och Värmland) samt vid Naturvårdsverket.

10. Bilagor

1. Skyddsklassade arter i Sverige (ArtDatabanken)
2. Mall för information att bifoga utskick av data som inte omfattas av sekretess eller skyddsklassning. Behöver inte diarieföras.
3. Mall för beslut om utlämnande av uppgifter med förbehåll till enskilda (privatpersoner, organisationer och företag).
4. Mall för underrättelse vid utlämnande av uppgift som omfattas av sekretess till myndigheter.
5. Mall för avslag på begäran om att ta del av artuppgifter som omfattas av sekretess. Används endast om sökanden begärt skriftligt beslut.
6. Överenskommelse gällande skyddsklassade artuppgifter som ej omfattas av sekretess
7. Länsstyrelsens arbetsgång för hantering av förfrågningar om utlämnande av artuppgifter

Texten i malldokumenten klipps lämpligen ut och klistras in i relevant Word-mall